

Kinderen leren schrijven

www.taalvorming.nl

Uitgangspunten van taalvorming

Taalvorming is een lang bestaande werkwijze die je ook kunt zien als schrijfdidactiek

- *werken vanuit eigen ervaringen*
- samenhang tussen verschillende taaldomeinen
- didactische opbouw in stappen naar schrijven toe
- variatie groepsgewijs en individueel werken
- actief taalgebruik door kinderen
- eerst inhoud, dan techniek
- eerst praten, dan schrijven, dan weer praten
- interactie als leerstrategie: hardop denken
- teksten in versies bespreken
- iedereen kan leren schrijven: zelfvertrouwen en motivatie

Basiswerkvormen van taalvorming

Taalronde

1. kring maken
2. onderwerp introduceren
3. vertelronde
4. lijstje schrijven of tekenen
5. tweetalgesprek
6. schrijfoopdracht en tekst schrijven
7. voorleesronde

Tekstbespreking

1. tekst op het bord schrijven
2. tekst voorlezen
3. inhoudelijke vragen stellen over de tekst
4. tekst veranderen met aandacht voor de schrijfoopdracht
5. spelfouten en interpunctie verbeteren
6. veranderde tekst voorlezen
7. individueel of in groepjes teksten veranderen met specifieke aandachtspunten

Ervaringstekst groep 6

Toen de vogel bij mij in de tuin kwam
zende ik naar de keuken om eten te ^{halen} zende
en ik speelde voor ~~eten~~ ^{zende} en dat zag

er wel gek uit. En toen ik terug was

ziet ik tegen mijn vrienden waar is

het koolmeesje? en toen ziedese^{ze} die is

al ^{lang} weg. en we moesten allemaal

lachen want ik had me zo ^tgerand

Schrijfcurriculum bestaande uit twee leerlijnen in samenhang:

1. Basislijn gr 1 – 8:

Schrijven over ervaringen

Weinig instructie vooraf, veel inhoudelijke voorbereiding en interactie over teksten

Focus ligt op: begrijpelijkheid, details, persoonlijk/beeldend taalgebruik

2. Functielijn gr 6 – 8:

Doelgericht/functioneel schrijven en tekstgenres

Steeds meer instructie vooraf, beschouwing van tekstgenres, altijd teksten bespreken

Focus ligt op: doelen en kenmerken van het betreffende genre

Tekstgenres die in het schrijfonderwijs op de basisschool aandacht moeten krijgen:

Verhalende genres (doel: meeslepen, amuseren)

- Ervaring / vertelling
- Verhaal

Feitelijke genres (doel: informeren)

- Verslag
- Procedure
- Verklaring

Evaluerende genres (doel: evalueren)

- Beschouwing
- Betoog

Principes van effectief schrijfonderwijs

- Focus op de inhoud van teksten
- Aandacht verleggen van schrijfproduct naar schrijfproces
- Praten en schrijven steeds afwisselen
- Teksten altijd bespreken, klassikaal en in groepjes
- Ondersteuning in alle fasen van het schrijfproces, door middel van interactie, hardop denken en een stapsgewijze aanpak
- In groep 1-8 een basis leggen en onderhouden van schrijven over ervaringen
- Vanaf groep 5 meer aandacht voor genres en tekstsoorten
- Schrijfopdrachten met duidelijke, genre-gebonden aandachtspunten

...en de referentieniveaus....?

	niveau 1F	niveau 1S/2F
Algemene karakteristiek	Kan korte eenvoudige teksten schrijven over alledaagse onderwerpen of over onderwerpen uit de directe leefwereld van de schrijver.	Kan samenhangende teksten schrijven met een eenvoudige lineaire opbouw, over uiteenlopende vertrouwde onderwerpen binnen school, werk en maatschappij.
Taken	Kan een briefje, kaart of e-mail schrijven om informatie te vragen, iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen e.d.	Kan emails of informele brieven schrijven en daarbij en daarbij meningen en gevoelens uitdrukken. Kan met behulp van standaardformuleringen eenvoudige zakelijke brieven produceren en schriftelijke verzoeken opstellen.
	Kan een kort bericht, een boodschap met eenvoudige informatie schrijven. Kan eenvoudige standaardformulieren invullen. Kan aantekeningen maken en overzichtelijk weergeven.	Kan notities, berichten en instructies schrijven waarin eenvoudige informatie van onmiddellijke relevantie voor vrienden, docenten en anderen wordt overgebracht. Kan een advertentie opstellen om bijvoorbeeld spullen te verkopen. Kan aantekeningen maken tijdens een uitleg of les.
	Kan een verslag of een werkstuk schrijven en daarbij stukjes informatie uit verscheidene bronnen samenvatten.	Kan verslagen en werkstukken schrijven met behulp van een stramien en daarbij verscheidene bronnen vergelijken, samenvoegen en samenvatten. Kan onderhoudende teksten schrijven en overtuigen met argumenten. Kan een collage, een krant of muurkrant maken.
	Kan eigen ideeën, ervaringen, gebeurtenissen en fantasieën opschrijven in een verhaal, in een informatieve tekst of in een gedicht.	

...en de referentieniveaus....?

	Niveau 1F	Niveau 1S/2F
Samenhang	De informatie is zodanig geordend dat de lezer de gedachtegang gemakkelijk kan volgen en het schrijfdoel bereikt wordt. De meest bekende voegwoorden (en, maar, want, omdat) zijn correct gebruikt, met andere voegwoorden komen nog fouten voor. Fouten met verwijswwoorden komen voor. Samenhang in de tekst en binnen samengestelde zinnen is niet altijd duidelijk.	Gebruikt veel voorkomende verbindingswoorden (als, hoewel) correct. De tekst bevat een volgorde: inleiding, kern en slot. Kan alinea's maken en inhoudelijke verbanden expliciet aangeven. Maakt soms nog onduidelijke verwijzingen en fouten in de structuur van de tekst.
Afstemming op doel		Kan in teksten met een eenvoudige lineaire structuur trouw blijven aan het doel van het schrijfproduct.
Afstemming op publiek	Gebruikt basisconventies bij een formele brief: Geachte/beste en Hoogachtend/Met vriendelijke groet. Hanteert verschil informeel/formeel.	Past het woordgebruik en toon aan het publiek aan.
Woordgebruik en woordenschat	Gebruikt voornamelijk frequent voorkomende woorden.	Fouten met voorzetsels en idiomatische uitdrukkingen komen nog voor. Varieert het woordgebruik.
Spelling, interpunctie en grammatica	zie Begrippenlijst/ taalverzorging.	Idem.
Leesbaarheid	Hanteert titel. Voorziet een brief op de gebruikelijke plaats van datering, adressering, aanhef en ondertekening. Besteed aandacht aan de opmaak van de tekst (handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur).	Gebruikt titel en tekstkopjes. Heeft bij langere teksten (meer dan twee A4) ondersteuning nodig bij aanbrengen van de lay-out.

Referentieniveaus

Hoe werk je hier op een school aan?

- Basisproces op orde brengen in alle groepen: goede schrijfoopdrachten en tekstbesprekingen over ervaringen
- Met het team leerlijnen schrijven van groep 1-8 vaststellen
- Taalmethode doornemen op stelopdrachten en selecteren
- Per bouw schrijftaken en schrijfonderwerpen bedenken, al dan niet binnen (zaakvak)thema's
- Kinderteksten bewaren en in de bouwen bekijken
- Regelmatig nagaan of de schrijftaken en de kinderteksten bij de leerlijnen passen
- Nascholing op alle onderdelen van schrijfdidactiek

Nieuw boek 'Iedereen kan leren schrijven' gebaseerd op de werkwijze van taalvorming verschijnt februari 2014 bij Coutinho

Voor meer informatie over taalvorming
ga naar

www.taalvorming.nl
svnorden@taalvorming.nl